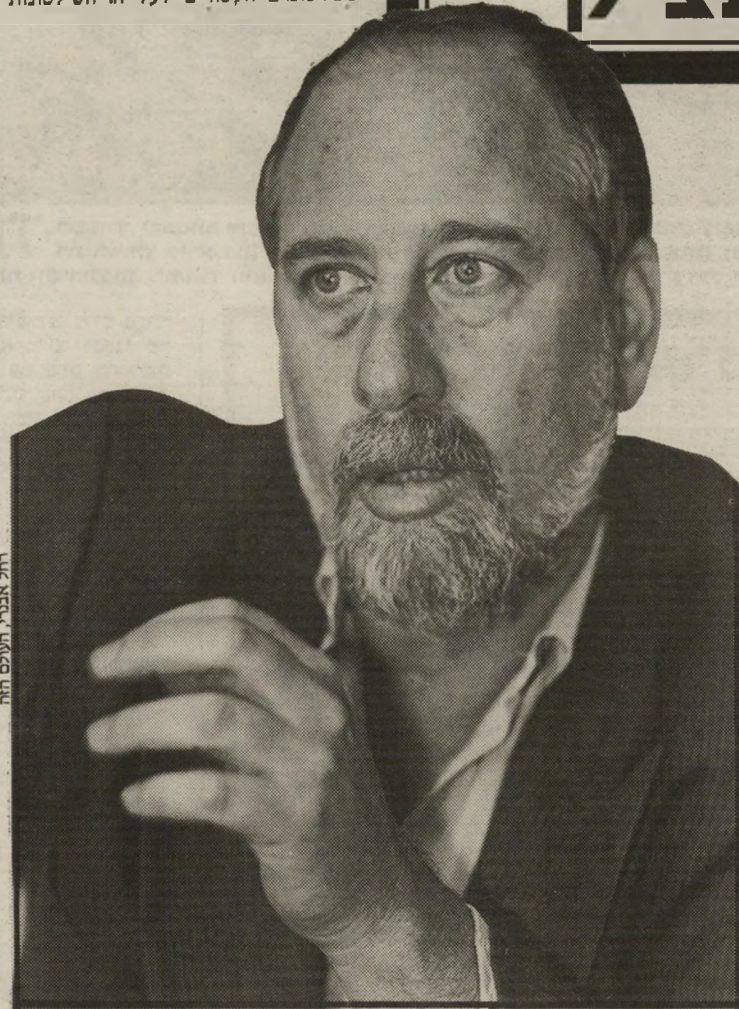

אורי אבנרי שוחח עם עידו דיסנצ'יק

לקבל הכרעות מהסוג הזה. ניקח את הרוגמה הכי פשוטה. אף אחד יש רוגמות פחות בולטות, כמו הימנעות מפירסומים הקשורים לעלייה. השילטונות

תצלום: אבינו, העולם הזה

● בשנים האחרונות יש תופעה שאיתה התחלת כזה הבנים של די מייסדים באים במקום אבותיהם. אתה באת במקום אריה דיסנצ'יק, ממויסידי „מעריב“. עכשיו בא נולי מוזס במקום נוח מוזס, מבעלי „דיעות אחרונות“. האם חילופי הדורות יביאו לחילופי סיגנונות בעיתונות?

כן, אני חושב שהם כבר הביאו. אני לא יכול להעיד על מקומות אחרים, אני יכול להעיד רק עלי ועל אבי. אני חושב שהתפיסה העיתונאית שלו היתה מלווה בהרבה יותר עכבות מאשר התפיסה העיתונאית שלי.

● מבחינת מה לפרסם ומה לא? מה לפרסם ומה לא, ומה בדיוק העיתון נועד לשרת, כי אדם...

ניקח את אבי, יהודי שבגיל 16 היה בין מייסדי ביתר ברינה, וכל המסלול שלו עד שהוא הגיע ארצה ב-1934 ונקלט בעבודה עיתונאית שוטפת ב-1936 היה בכלל מסלול של שליחות ציבורית למען הקמת מדינת ישראל, או ישות ציונית. זה הטביע בו חותמות מיקצועיים לעתיד. הוא ראה בעבודה העיתונאית, בין השאר, גם שליחות שכאה לעזור בהקמת המדינה, ואחרי כך לשמור עליה וכו' וכו'.

אבי היה יכול בקלות — באותה המידה שהוא נהיה עורך מעריב — להיות גם חבר כנסת, או פעיל פוליטי מטוג אחו, כי המסלול היה מוגדר, מה צריך לעשות בחיים: להקים מדינה יהודית.

אני כבר גדלתי אצלו — נולדתי לפני קום המדינה, אבל עמדתיו על דעתי רק אחרי קומה — כאשר כל מה שהוא מנסה להגיד לי זה שאמנם הנה יש לנו מדינה, והמשימה הזאת הושלמה, ואתה צריך לדאוג שהמדינה הזאת תהיה מדינה נורמלית ככל המדינות.

שיש צורך בצנזורה הצבאית. זו הרוגמה הכי בולטת.

יש רוגמות פחות בולטות, כמו הימנעות מפירסומים הקשורים לעלייה. השילטונות לפעמים פונים: אל תכתבו שיש טיפסוף של עולים מארץ מסויימת. למה? זה יפסיק את הטיפסוף, זה ירגיז את ההוא, ירגיז את ההם. בנושא זה יש לעיתים מצבים, שמדינת ישראל נוקטת איוו שהיא עמדה מאוד לאי פופולרית, שאנחנו ביקרנו אותה גם במעריב ומבקרם אותה בהרבה מקומות; אבל מאחוריה מסתתר עניין כזה, שיש איוו נתיב שבו יצאו יהודים, ומדינת ישראל נאלצה לנקוט באיוו שהיא עמדה לפחות של שבי ואלתעשה, או אפילו של תעשהדברלאי טוב, כדי לשמור את הנתיב הזה פתוח.

● השאלה היא: איפה הגבול? האם הגבול זה? היכן הגבול של הרבי רים שאתה מרשה לעצמך שלא לפרסם, מפני שאתה חושב שה פירסום יזיק למדינה, או לאינטרסים מסויימים של המדינה. האם הוא זה, בהמשך השנים האחרונות? אם נחזור לפרשת השב"כ ב-1984, האם היום קנייהמורה שלך הם כפי שהיו אז? ראשית, הגבול הזה מונחה במצפנו ה מיקצועי של כל אחד ואחד.

● אתה מתכוון אליך?

כן. ושנית, הגבול הזה באופן כללי זו. אני מניח שהוא זו גם אצלי. אני פשוט לא יכול לתת לך תשובה בעניין פרשתהשב"כ, כי אז אנחנו גרסנו שצריך לנסות לטפל בפרשה בצורה לאפומבית; מתן הפומביות לפרשה היה, אם אפשר להשתמש במילה הזאת, השוט שהגפנו מעל לראשהממשלה, בניסיון לשכנע אותו לטפל בפרשה בצורה שהיתה צריכה להיות מטופלת, בלי הפומביות. בסופו של דבר את הפומביות קבע גורם תיקשורתי אחר, לא אנחנו. הטלוויזיה. אולי משום שלא הצלחנו לשכנע את ראשי הממשלה לעשות את מה שחשבנו שהוא צריך לעשות. ואולי זה היה יוצא במילא.

● האם עיתון אמריקאי מכובד,

לא בוער בעצמותי

מה היית עושה אילו נודע לך שהמלך חוסיין הוא סוכן המוסד? היית מפרסם? זה טירוף מוחלט! אומר עורך העיתון „מעריב“, ומדבר על יחסיו עם אביו ועם „דיעות אחרונות“

לפעמים פונים: אל תכתבו שיש טיפסוף של עולים מארץ מסויימת. למה? זה יפסיק את הטיפסוף, זה ירגיז את ההוא, ירגיז את ההם. מאיתנו — כולל אתה — לא יצא למילחמת חורמה נגד הצנזורה הצבאית. אנחנו נלחמים בה מילחמתתקירות, אבל לא בחזית רחבה, ולא אומרים כוא ניפטר מזה ונפסיק את זה לגמרילגמרי לחלוטין, כי אין לזה מקום בחברה דמוקרטית. אני חושב שכולנו — לא רוצה לעשות הכללה מסוכנת מדי — אבל ודאי הרוב המכריע של עיתונאי ישראל (כשאני מדבר על עיתונאי אני מדבר על המיקצוענים, אני לא מדבר על המקומר ניסטים האלה, שקוראים לעצמם עיתונאים, ואין שום קשר בינם לבין המיקצוע), מאמינים

ככה, אז הם גם חושבים שזה טוב. ● והדבר מתבטא במחוייבות לגי נוז דברים היכולים להראות כפוגי עים באינטרסים של המדינה? או לפרסם דברים היכולים להראות כמשרתים אינטרסים של המדינה? גם זה וגם זה. אבל שני הדברים הם הצגה קצת בוטה של הדברים. זאת אומרת, חריפה. זה לא בדיוק ככה. זאת אומרת, לא כל בוקר עם עיתונאי ישראלי, מהסוג שאני מדבר עליו, ואומר: מה אני יכול היום לא לפרסם כדי לשמור על המדינה, או מה היום אני יכול לפרסם, כדי לסייע לה. אני מדבר על אותם מיקרים, שהם לא רבים כמשך העבודה השוטפת. כשצריך

מזה גם יוצא שאתה צריך להיות עיתונאי נורמלי ככל העיתונאים, במדינות שאנחנו רוצים להידמות להן, זאת אומרת דמוקרטיות מערביות, באופן כללי.

● אפשר לומר שהעיתונות בת קופת אביך היתה עיתונות מגוייסת במאבק של היישוב, ואחרי כך המדינה, ושהעיתונות של דורך היא עיתונות מגוייסת לשמור על ערכים דמוקרטיים ועל חופש הביטוי?

אפשר באופן כללי להגיד את זה. אפשר אפילו להגיד עוד דבר אחד: שמטרות שהעיתונות היום רחבה פחות מגוייסת למטרות ההן, היא הרבה יותר מגוייסת שמטרות שאתה צינית. אבל עדיין אני חושב שהיא יותר מגוייסת מרוב מערכות העיתונות שאני מכיר במדינותהמערב, גם למטרות האלה.

● זה טוב או לא טוב?

אני לא בטוח בכלל שיש פה איוו מין אמתמיהה אבסולוטית, שאפשר להגיד שזה טוב או לא טוב. זה מצב עוברתי נתון. אפשר לשנות אותו, אם רוב העיתונאים יחשבו שזה צריך להיות אחרת. אבל מכיוון שהוא מתקיים, אני מניח שרובם חושבים שזה צריך להיות ככה. ואם הם חושבים שצריך להיות

למשל „ניוירוק טיימס“ או „רושינג טוןפוסט“, היו נוהגים כביטואציה דומה לפי שיקולים דומים?

בשום פנים ואופן לא. אני יכול להגיד לך, זה היה אחר הדברים שהכי הפליאו אותי, כשגרתי בושינגטון. יום אחד פתחתי את וושינגטון פוסט, והכותרת הראשית שלו היתה — והיה חסם על זה בוב וודוורד הדוע מפרשת ווטרגייט, וזה היה אחרי ווטרגייט — הכותרת הכי בולטת בעמוד הראשון היתה שהמלך חוסיין נמצא ברשימתהשלומים של הטיימס. אני שואל את עצמי, מה היה עושה עיתון ישראלי (בהנחה שהסיפור נכון), אילו היה נודע לו שהמלך חוסיין נמצא ברשימתהשלומים של המוסד? אני חושב שזה היה טירוף מוחלט מבחינתו של עיתון ישראלי, לחשוף את הסוכן הכי טוב בירדן שיכול להיות לך.

אני גם שאלתי את אנשי העיתון האמריקאי: תגידו, איך זה? אז התשובה היתה נורא פשוטה: אם הטיימס לא יכולים לשמור על הסודות שלהם, אני לא צריך לשמור על הסודות האלה בשבילם. התפקיד שלי זה לפרסם מה שאני יודע, והתפקיד שלהם זה להפעיל את סוכנים, ולדאוג לזה שהסוכנים לא ייחשפו. אם אני הקטן,